

**LASY I GOSPODARKA LEŚNA
W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2007 R.**

Grunty leśne, czyli lasy i grunty związane z gospodarką leśną, mogą być własnością publiczną lub prywatną. Sektor publiczny jest reprezentowany przez własność:

- Skarbu Państwa,
- gminy.

Skarb Państwa przekazuje w zarząd oraz czasowe lub wieczyste użytkowanie swoje grunty leśne:

- Państwowym Gospodarstwom Leśnym Lasy Państwowe nadzorowanym przez Ministra Środowiska,
- parkom narodowym, tj. jednostkom ochrony przyrody,
- jednostkom organizacyjnym innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych oraz Agencji Nieruchomości Rolnych.

Sektor prywatny jest reprezentowany przez własność:

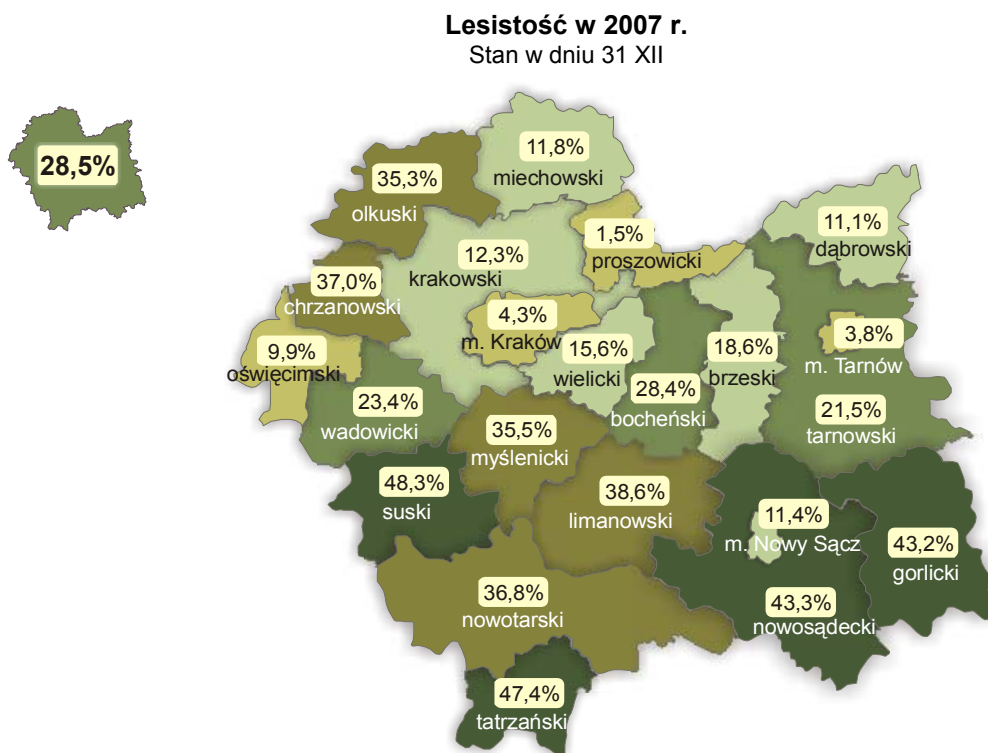
- osób fizycznych,
- wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- spółdzielni produkcyjnych kółek rolniczych oraz oddane im w zarząd i bezpłatne użytkowanie,
- innych osób prawnych, np. kościołów i związków wyznaniowych, organizacji społecznych i partii politycznych, związków zawodowych oraz spółek prywatnych.

Według danych z 31 XII 2007 r. **powierzchnia gruntów leśnych** w województwie małopolskim wynosiła 436,9 tys. ha, co stanowiło 4,7% powierzchni gruntów leśnych kraju. Z tego 432,0 tys. ha to powierzchnia lasów, która stanowiła 98,9% powierzchni gruntów leśnych województwa. Pozostałe 1,1%, czyli 4,9 tys. ha to grunty związane z gospodarką leśną. Zgodnie z ustawą o lasach, do gruntów leśnych zalicza się grunty związane z gospodarką leśną, tj. grunty zajęte pod wykorzystywane na potrzeby gospodarki leśnej budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007
OGÓLEM w tys. ha	435,7	436,9
Lasy	431,0	432,0
publiczne	243,9	244,9
własność Skarbu Państwa	232,3	233,2
w tym:		
w zarządzie PGL Lasy Państwowe	198,7	198,7
Parki Narodowe	26,2	27,1
własność gmin	11,6	11,6
prywatne	187,1	187,2
w tym własność osób fizycznych	168,9	169,0
Grunty związane z gospodarką leśną	4,7	4,9
LESISTOŚĆ w %	28,4	28,5

W porównaniu z rokiem 2006 w województwie małopolskim nastąpił wzrost powierzchni gruntów leśnych o 1,2 tys. ha (0,3%), co wiąże się z zalesieniami i porządkowaniem ewidencji gruntów.

Wskaźnik lesistości, czyli procentowy stosunek powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej województwa, wynosił 28,5% (w Polsce 28,9%). Lasy w województwie małopolskim są rozmieszczone nierównomiernie. Najslabiej zalesione powiaty znajdują się w północnej części województwa (powiat proszowicki - 1,5%, dąbrowski - 11,1%, miechowski - 11,8%). Niski wskaźnik lesistości wynika z występowania na tych terenach dobrych gleb wykorzystywanych rolniczo. Podobnie słabe zalesienie wykazują powiaty zurbanizowane (m. Tarnów - 3,8%, m. Kraków - 4,3%, powiat oświęcimski - 9,9%).

W **strukturze własnościowej lasów** województwa małopolskiego dominują lasy publiczne, podobnie jak w Polsce. Z ogólnej powierzchni lasów 56,7% to lasy publiczne, a 43,3% to lasy prywatne. W zarządzie i użytkowaniu PGL Lasy Państwowe znajduje się 198,7 tys. ha, tj. 81,1% powierzchni lasów publicznych. Powierzchnia lasów prywatnych zajmuje 187,2 tys. ha, z czego 169,0 tys. ha (90,3%) jest własnością osób fizycznych. W okresie powojennym struktura własności lasów zmieniła się w niewielkim stopniu.

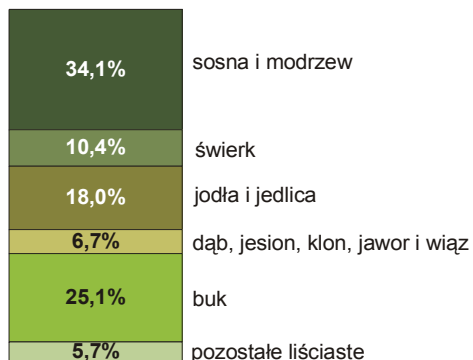
Informacje o zasobach drzewnych uzyskuje się dwutorowo, tj. na podstawie:

- okresowej aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych wykonywanej przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej dla PGL Lasy Państwowe (od 1967 r.),
- szacunku eksperckiego dla pozostałych form własności.

W województwie małopolskim w lasach będących w zarządzie PGL Lasy Państwowe (stan w dniu 01 I 2007 r.) przeważały lasy klas III, IV i V, tj. średnich i starej klasy wiekowej. Klasa wiekowa to okres umowny, zwykle 20-letni, umożliwiający zbiorcze grupowanie drzewostanów według ich wieku. Drzewa w wieku 41 – 81 lat i więcej zajmowały 138,0 tys. ha, co stanowiło 69,5% powierzchni zalesionej będącej w zarządzie PGL Lasy Państwowe.

Struktura składu gatunkowego lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe w 2007 r.

Stan w dniu 1 I

W Polsce przeważają **gatunki iglaste drzew**. Podobnie w województwie małopolskim - w lasach w zarządzie PGL Lasy Państwowe zajmowały one 124,0 tys. ha, co stanowiło 62,5% powierzchni zalesionej. Gatunkami dominującymi w swojej grupie były: sosna i modrzew (54,4%), jodła i jedlica (29,0%) oraz świerk (16,6%). Lasy liściaste zajmowały powierzchnię 74,7 tys. ha, a gatunkiem dominującym był buk, który występował na 49,9 tys. ha lasów województwa małopolskiego, co stanowiło 66,8% powierzchni w tej grupie.

Ważną cechą opisującą las jest **poziom** jego **zasobów drzewnych** - czyli łączna miąższość drzew lasu (szacowana lub zmierzona objętość grubizny). W województwie małopolskim, według stanu w dniu 01 I 2007 r., w odniesieniu do powierzchni leśnej (bez gruntów związanych z gospodarką leśną) zasoby drzewne na pniu w PGL Lasy Państwowe wynosiły 50887,2 tys. m³, najwięcej w drzewostanie w wieku 81 lat i więcej (35,7%).

Innym ważnym wskaźnikiem opisującym kondycję lasu jest **zasobność drzewostanu**, czyli zapas danego drzewostanu podzielony przez jego powierzchnię ogólną, wyrażony w m³/ha. W 2007 r. w województwie małopolskim w PGL Lasy Państwowe wskaźnik ten wynosił 258 m³/ha, co przy wartości dla Polski równej 236 m³/ha, świadczy o dużej zasobności lasów Małopolski i daje jej trzecie miejsce na tle kraju.

Lasy spełniają różnorodne funkcje, które można podzielić na:

- produkcyjne (dostarczanie drewna oraz użytków ubocznych, tj. grzybów, owoców leśnych, ziół, trofeów łowieckich, choinek, itp.),
- pozaprodukcyjne (funkcje ochronne, tj. zdolność lasu do zachowania stabilności ekosystemów leśnych i ich otoczenia oraz środowiskotwórcze, czyli dostarczanie społeczeństwu możliwości wypoczynku, rekreacji, pozytywnych odczuć estetycznych).

Mając na uwadze różne **funkcje lasu**, w 1957 r. lasy podzielono na:

- gospodarcze (produkcja drewna),
- ochronne – glebochronne, wodochronne, uzdrowiskowe, w strefie oddziaływania przemysłu, w miastach i wokół miast, obronne, ostoje zwierząt, cenne pod względem przyrodniczym, nasienne.

W lasach ochronnych, w zależności od ich dominujących funkcji, stosuje się zmodyfikowane postępowanie, polegające m.in. na podwyższaniu wieku rębności, dostosowywaniu składu gatunkowego do pełnionych funkcji, zagospodarowywaniu rekreacyjnym, itp. Najwięcej lasów ochronnych wyodrębniono na terenach górskich i obszarach znajdujących się pod wpływem oddziaływania przemysłu.

W województwie małopolskim, w 2007 r. powierzchnia lasów ochronnych wynosiła 201,8 tys. ha. W zarządzie PGL Lasy Państwowe znajdowało się 184,3 tys. ha, w tym najwięcej było lasów wodochronnych – 85,4 tys. ha (46,3%).

Prowadzenie **gospodarki leśnej** obejmuje prace hodowlane i pielęgnacyjne. Jej celem jest zachowanie i zwiększenie zasobów leśnych, przy uwzględnieniu funkcji ekologicznych i społecznych lasu. Prace pielęgnacyjne obejmują pielęgnację gleby i drzewostanu. Są realizowane i rozliczane w ramach wieloletnich Planów Urządzania Lasu.

Powierzchnia produkcyjna szkótek leśnych w 2007 r. wynosiła 88,4 ha i od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Powierzchnia odnowień naturalnych wynosiła 739,2 ha i zgodnie z utrzymującym się trendem na przestrzeni kilku lat uległa wzrostowi. Zalesiono 1053,4 ha. Pielęgnacją objęto 11672 ha, a prace melioracyjne wykonano na obszarze 1038 ha. Zacytowane prace wykonywano w przeważającej większości w lasach pozostających w zarządzie PGL Lasy Państwowe.

W 2007 r. pozyskano 1277,7 tys. m³ drewna ogółem, z tego grubizna stanowiła 1252,6 tys. m³ (98,0%). Dominowała grubizna iglasta, której pozyskano 865,6 tys. m³ (69,1%). Z lasów prywatnych pozyskano tylko 217,5 tys. m³ (17,0%) drewna, resztę z lasów publicznych.

Oprócz drewna, z lasu pozyskiwano płody runa leśnego i inne użytki, takie jak: choinki, żywicę, nasiona drzew, krzewów i grzyby.

Oddziaływanie czynników biotycznych i abiotycznych na las powoduje **wystąpienie** szeregu **zagrożeń dla środowiska leśnego**. Stan uszkodzenia lasów w Polsce oceniany jest corocznie od 1989 r. w ramach programu monitoringu lasu, będącego jednym z elementów w systemie Krajowego Monitoringu Środowiska. W 2007 r. w Małopolsce stwierdzono małe zagrożenie chorobami grzybowymi, a dotyczyło ono tylko 4765 ha, co stanowiło 2,8% powierzchni lasów województwa. Prowadzono zwalczanie szkodników lasu (owadów, zwierząt, grzybów) metodami chemicznymi, biologicznymi i mechanicznymi, stosownie do istniejącego zagrożenia. Ochronę przed owadami zastosowano na powierzchni 198 ha, przed zwierzyną na 5998 ha i przed chorobami grzybowymi na 33 ha.

Innym zagrożeniem są pożary i szkodnictwo leśne (kradzież drewna, kłusownictwo, kradzież i niszczenie mienia, bezprawne korzystanie z lasu). W 2007 r. zanotowano 356 pożarów (wzrost liczby przypadków w stosunku do 2006 r. o 67,9%) na powierzchni 668,6 ha. Najczęstszą przyczyną, podobnie jak w latach ubiegłych, były podpalenia – 272 przypadki (76,4%). W 2007 r. nasiliły się przypadki szkodnictwa. W stosunku do 2006 r. wzrosła liczba zarejestrowanych przypadków kradzieży i niszczenia mienia (o 76,3%) oraz bezprawnego korzystania z lasu (o 55,5%). Zwiększyła się również liczba zarejestrowanych przypadków kłusownictwa, ale było to tylko 2,8% przypadków w skali kraju.

W województwie małopolskim według stanu w dniu 31 III 2008 r. znajdowało się 161 **kół łowieckich**, skupiających około 6,5 tys. członków. W roku hodowlanym (od 1 IV 2007 do 31 III 2008 r.) obwody łowieckie zajmowały 31,2% gruntów leśnych województwa. Spośród występujących gatunków zwierząt łownych najliczniejsze to: zające (33,5 tys. sztuk), sarny (26,8 tys. sztuk), lisy (10,3 tys. sztuk), a z gatunków rzadziej występujących odnotowano obecność danieli i łosi.

Na terenie województwa znajduje się 6 parków narodowych. Zajmują one powierzchnię 38,1 tys. ha, z tego grunty leśne to 31,2 tys. ha. Z ogólnej liczby 84 rezerwatów przyrody, 42 to rezerваты leśne. Lasy Małopolski zamieszkują **zwierzęta chronione**, takie jak: niedźwiedź, wilk, głuszec, cietrzew, ryś i bóbr.

Informacja sygnalna została opracowana na podstawie: tablic wyników z systemu LASC28 za 2007 r.; tablic wyników sporządzonych w oparciu o sprawozdanie OS-7 i kumulacyjne OS-7/SG-01 za 2007 r.; danych Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych; opracowania Instytutu Badawczego Leśnictwa w Sękocinie Starym (w zakresie danych dotyczących zagrożenia lasów chorobami grzybowymi - „Krótkoterminowa ocena występowania ważniejszych szkodników i chorób infekcyjnych drzew leśnych w Polsce w 2008 r.”); danych Biura Urzędzania Lasu i Geodezji Leśnej.